

Eija Kaukonen, Pirjo Kortesiemi, Hannele Nauholz, Laila Rossow, Petri Yli-Soini, ETU-lihasiipikarja-asiantuntijaryhmä:

Mikrobilääkkeiden käyttötarve siipikarjanlihan tuotantoketjussa

Vallitseva käsitys maailmalla näyttää olevan, että antibioottien käyttö siipikarjanlihan tuotannossa olisi yleistä. Näin varmasti onkin maissa, joissa lukuisat virustartunnat altistavat lintuja sekundaarisille bakteeritartunnoille, ja joissa lintujen kasvatusolosuhteissa on parantamisen varaa. Suomen strategia kautta aikain on ollut pitää tuotantomme mahdollisimman pitkälle tartunnoista vapaana ja olosuhteet sellaisina, että mikrobilääkkeiden käyttötarve olisi mahdollisimman alhainen. ETU-lihasiipikarjatyöryhmän kokoamien tietojen mukaan tässä on onnistuttu hyvin.

Pohjois-Amerikan tilanne huolestuttava

Arvostettu lääketieteellinen julkaisu The Lancet julkaisi syyskuussa 2009 kanadalaisen Paul Websterin kirjoituksen mikrobilääkkeiden käytöstä siipikarjanlihan tuo-

tannossa ja sen mahdollisista vaikutuksista antibioottilääkityksen lisääntymiseen. Webster maalaa artikkelissaan melkoisen kauhukuvan siitä, kuinka esim. kefalosporiinien käyttö ihmisten lääkinnässä on vaarassa, kun samoja lääkkeitä käytetään holtittomasti Pohjois-Amerikan (sekä Kanadan että USA:

n) siipikarjayksiköissä lintujen lääkitsemiseen sekä hautomolla että tiloilla. Artikkelista saa sen käsityksen, että antibioottien käyttö lihasiipikarjan lääkinnässä on Amerikassa tarkoin varjeltu salaisuus, josta rekisteröityä tietoa ei juurikaan ole saatavilla. Kirjoituksessa esitetään esim. kasvatusolosuhteiden ja toimintatapojen, kuten esim. useamman perättäisen kasvatuserän yhteisen kestopohjan käytön, olevan syynä lääkitystä vaativien infektioiden hoitoon. Lukijalle jää kuitenkin vahvasti sellainen kuva, ettei lihasiipikarjan kasvatus olisi mahdollista ilman mikrobilääkkeiden käyttöä.

Suomessa on tietoa saatavilla

ETU-lihasiipikarja-asiantuntijaryhmä on kerännyt tietoa mikrobilääkkeiden käytöstä Suomen lihasiipikarjan tuo-

tantoketjuissa vuosina 2007–08. Tiedot lääkittyjen parvien määrästä, käytetyistä lääkkeistä ja lääkityksen syistä on esitetty taulukoissa 1 ja 2.

Vähäisin lääkitystarve on tuotantopolven broilereilla, joilla vain yksittäisiä parvia on jouduttu lääkitsemään Cl. perfringensin aiheuttaman kuolioisen suolistotulehduksen takia (taulukko 1). Liha-kalkkunoilla kuolioinen suolistotulehdus on aiheuttanut enemmän lääkitystarvetta, mutta näistäkin parvista vain vajaat 5 % on vuosittain jouduttu hoitamaan (taulukko 2). Kalkkunoiden kuolioisen suolistotulehduksen syytä on ryhdytty selvittämään, jotta sairastuvuutta ja lääkitystarvetta voitaisiin vähentää.

Emoketjuissa lääkityskynnys on matalampi, koska niiden ongelmat voivat vaikuttaa laajalle koko ketjussa. Broileriemoilla stafylokokkien aiheuttamat nivel- ja jännetupentulehdukset ovat olleet merkittävin syy hoitoihin (ks. taulukko).

Peruseriaatteena Suomessa on, että lintuja lääkitään vain silloin, kun siihen on tarvetta. Lääkitys perustuu aina bakteriologiseen diagnoosiin ja herkkyysmääritykseen sekä hoitavan eläinlääkärin arvioon lääkkeen käytön tarpeellisuudesta parven kliinisen tarkastuksen perusteella. Tautitapauksissa pyritään aina myös selvittämään

Suomessa siipikarjanlihan tuotannossa lääkitsemistarve on erittäin vähäinen ja koskaan sitä ei tapahdu ns. varmuuden vuoksi. Kuva: Atria

sairastumiselle altistavat tekijät tarkistamalla hoitorutiinit ja olosuhteet.

Suomessa siipikarjan lääkeytöön käytettävien valmisteiden kirjo on kapea, eikä esim. kefalosporiineja käytetä siipikarjalle lainkaan. Yleisimmin käytetään varhaisen sukupolven beetalaktaameja, koska vakavaa resistenssi-ongelmaa niiden suhteen ei meillä ole. Vähäistä antibioottien käyttötarvetta voidaan meillä pitää myös yhtenä lintujen hyvinvoinnin mittarina (vapaus kivusta ja sairauksista), koska tarpeen tullen siipikarjaa ei kuitenkaan jätetä lääkitsemättä.

Jatkuva ennaltaehkäisy tärkeää

Vähäiseen lääkkeiden käyttötarpeeseen on useita syitä. Merkittävin on se, että meillä ei ole muualla yleisesti esiintyviä siipikarjan tarttuvia tautteja. Hyvä tautisuojaus ja tuontilintujen vapaaehtoinen kontrolli ovat asioita, joista on pidettävä kiinni, jotta uusien virusten ja mykoplasmojen aiheuttamien tautien tulo Suomen siipikarjaan pystytään ennaltaehkäisemään.

Meillä tuotanto tapahtuu lihasiipikarjaa varten suunnitelluissa tuotantorakennuksissa, ja olosuhteiden optimointiin pyritään kiinnittämään huomiota. Lisäksi tuotanto toimii osastokohtaisella kerättytöperiaatteella, jolloin erätauolla tehdään pesut ja desinfektio ja tarvittavat korjaustyöt. Samalla alennetaan tartuntapainetta.

Suomessa ei ole käyttötarvetta siipikarjan ennaltaehkäisevään antibioottilääkitykseen. Maassamme esiintyvien siipikarjan virustautien ennaltaehkäisy tapahtuu rokottamalla. Koko ketjussa varmistetaan rokotusohjelmien noudattaminen ja emoparvien terveystarkkailun kautta rokotusten onnistuminen. □

Mikroblääkkeiden käyttö lihasiipikarjan sopimustuotantoketjuihin kuuluvissa parvissa vuosina 2007-08

Broilerit*	Vuosi	Teurastettuja parvia	Lääkittyjä parvia	%	Käytetty lääke	Lääkityksen syy**
TP	2007	2357	1	0,04	Amoksisillini	a), b)
	2008	3169	2	0,06	Amoksisilliini	a)
VP/IVP nuorikot	2007	68	2	2,9	Amoksisillini	c)
	2008	104	2	1,9	Amoksisilliini	d)
VP/IVP emot	2007	99	0	0		
	2008	148	4	2,7	Amoksisilliini	d)
Yhteensä	2007	2524	3	0,12		
	2008	3421	8	0,23		

Kalkkunat*	Vuosi	Teurastettuja parvia	Lääkittyjä parvia	%	Käytetty lääke	Lääkityksen syy**
TP	2007	264	10	3,8	Amoksisillini	a), b)
	2008	325	15	4,6	Amoksisilliini	a)
VP/IVP nuorikot	2007	28	1	3,6	Amoksisilliini	c)
	2008	29	0	0		
VP/IVP emot	2007	31	0	0		
	2008	37	1	2,7	Amoksisilliini	e)
Yhteensä	2007	323	11	3,4		
	2008	391	16	4,0		

* TP = tuotantopolvi
VP = vanhempaispolvi
IVP = isovanhempaispolvi

** a) = kuolioinen suolistotulehdus
b) = kolibasilloosi
c) = hengitystietulehdus
d) = nivel- ja jännetupintulehdus
e) = munanjohtimenpäntulehdus

Lähteet:

- ETU-lihasiipikarja-asiantuntijaryhmä 2009: Mikroblääkkeiden käyttö lihasiipikarjan sopimustuotantoketjuihin kuuluvissa parvissa 2007-08
- Kortseniemi Pirjo 2007: Lääkkeiden käyttötarpeen vähentäminen ja hallittu käyttö siipikarjan lihantuotannossa (ETU-lihasiipikarja-asiantuntijaryhmän raportti 17.1.2007), Suomen Siipikarja 4/07, s. 40-41
- Webster, Paul 2009: Poultry, politics and antibiotic resistance, The Lancet, Volume 374, Issue 9692, s. 773 – 774.

Suomessa tuotettu lihasiipikarja - niin broileri kuin kalkkunakin - on aina turvallinen valinta. Me emme tuota antibioottilihaa! Asialla on suuri merkitys pitkällä aikajänteellä myös ihmisten terveyteen ja sairauksien hoitoon. Kuva: Atria.

